

1914 Stridens skönhet och sorg

RECENSION: **Peter Englund, Natur & Kultur.** Sånär borde skolans historieböcker läggas upp. Skapa identifikation med de människor som flätat historiens väv, inte bara beskriva maktens män och abstrakta strukturer. Englund beskriver också sitt bokprojekt som ett formexperiment. Första världskrigets inledande år i 68 korta kapitel.

40 olika individer träder fram i korta dagliga anteckningar från krigsutbrottet den 2 augusti 1914 till nyårsnatten den 31 december. Riktiga människor som på olika platser och på olika sätt berörs av krigets första år. Beskrivna och verifierade i brev och andra dokument men i litterär gestaltning. 2015 kommer boken om 1915, etcetera.

Genialt. Bara ibland blir det lite rörigt, vem var nu detta? Men då finns porträtten på bokomslagets insidor och listan över alla namn.

Insprängt i berättelserna finns historikern Englunds analyser och förklaringar. Slående är hur hela detta elände drogs igång av rykten, ofullständig information och gissningar. Först senare står det klart att de "fakta" som blev till krigsförklaringar inte stämde. Så tillägnas också boken minnet av en korpral som dog 2005 i Irak 25 år gammal. Ännu ett krig som startades på lösa grunder.

Första boken om det första krigsåret är full patriotism, pliktkänsla, krigsyra, jubel och viftande flaggor. Men även klarsynta kritiker. Och det dröjer inte länge förrän allt byts till förödelse, umbäranden och omänskligt lidande.

SVT visade i sommar Det stora kriget, en internationell storsatsning som bygger på Englunds och andra historikers forskning. Upplagt på samma sätt, ett år ett avsnitt – med samma persongalleri.

Jag hoppas vi får se tv-serien igen; för varje nytt år som Englund presenterar en ny bok.

Maria Wallin